

HÜLYA ŞAHNAOĞLU ANAOKULU REHBERLİK SERVİSİ KARDEŞ KISKANÇLIĞI

Kıskançlık insanın yaratılışında hazır bulunan bir mayadır .İnsan yaratırken, bu insanın hayatını devam ettirebilmesi için, duygu dünyasının hamuruna, “kıskançlık” mayasını da yerleştirmiştir.Nasıl ki, “öfke” duygusu yaratılış gereği her insanda vardır ki, o insan kendisine zarar verebileceklere karşı kendini koruyabilsin. Tıpkı bunun gibi, kıskançlık duygusu da her insanda yaratılış itibari ile vardır ki, insan kendi elinde olan değerlere sahip çıkabilsin...

Çocuklara eşit davranmak, kıskançlığı kökükler:Pratik tecrübelerimize dayanarak söylemek gerekirse, günümüzde kardeşler arasında oluşan kıskançlığın ana nedenlerinden birinin, anne-babaların çocuklarına karşı eşit davranma heyecanından kaynaklandığını görmekteyiz.

Zira, hiçbir çocuk bir diğeri ile eşit değildir. Gerek karakter yapısı itibariyle gerek önce veya sonra doğuşu itibariyle her bir kardeş bir diğer kardeşten farklıdır. Bu farklılıkları gözetmeden bir anne-baba şefkati ile çocukları eşitlemeye çalışmak, eşitlik çizgisinin ilerisinde bulunan çocuğu ezmek anlamına da gelmektedir.

Düşünün lütfen; yaşları birbirine yakın iki çocuğunuz var. İkisinin de aynı kabahati işlediklerini farzedin. Eğer bu çocuklarınıza ceza vermeniz gerekiyorsa bir çocuğunuza farklı, diğerine farklı mı ceza vermeyi tercih edersiniz, yoksa ikisinin de suçu aynı olduğu için ikisine de aynı cezayı mı verirsiniz?

Birçok anne-babaya yönelttiğim bu soruya, “Aynı suçu işlemişlerse ikisine de aynı cezayı veririm” cevabını alıyorum çoğu defa. Hâlbuki aynı suçu işlemiş iki kardeşe aynı cezayı vermek, görünüşte “eşit”lik ilkesine dayansa da, çocuk terbiyesinde böylesi bir eşitlik “adaletsizliği” doğurur.

Yine aynı örneği devam ettirirsek; aynı kabahati işleyen bu iki çocuğunuzdan birisi çok duygusal, diğeri ise vurdumduymaz olsun. Siz duygusal olan çocuğunuza

-belki- “öte git” deseniz, kalbi kırılabilir ve bir hafta sizin yüzünüze bakamayabilir. Vurdumduymaz olan çocuğunuza, “öte git” deseniz umurunda bile olmayabilir ve hatta ertesi gün aynı kabahati fazlası ile işleyebilecek cesareti kendinde bulabilir.

Bu durumda, siz her ne kadar kendinizi çocuklarınıza karşı eşit davranıyor sansanız da, çocuklarınızın iç dünyasında uyandırdığınız duygular itibari ile bu eşitlik adaletsizliği barındırmaktadır.

Adaletsizlik, kıskançlık doğurur

Anne babalar çocukları ile kurdukları iletişimde eşitlik ilkesine sadık kalayım diye uğraşırken, bir yandan da çocuklarının duygu dünyasının röntgenini çekmeyi ihmal etmemelidirler.

Örneğin, anne baba olarak çarşıya çıktığınız bir gün çocuklarınıza hediye almayı planladınız ve aynı yaştaki iki erkek çocuğunuza, -birbirleri ile kavga etmesin diye- aynı hediyeyi aldınız. Acaba doğru yaptınız mı? Çocuklarınızdan birisi, sosyal yönlü oyuncaklar seviyor, bir diğeri matematiksel oyunlar seviyorsa, aldığınız aynı oyuncak her iki çocuğunuzda da aynı sevinci uyandırdı mı? Yoksa kardeşlerden biri çok sevindi de diğeri kenara geçti mahzun mahzun bakıyor mu? Ve hatta, kenarda üzgün bekleyen çocuğunuz, “Zaten en güzel oyuncuğu hep kardeşime alıyorsunuz” diye içindeki duyguları size aktardığında, “Ama ikinize de aynı oyuncuğu aldım” diye mi karşılık veriyorsunuz? Halbuki bu durumda çocuğun anlatmak istediği şeyin, “Hep kardeşimin sevineceği oyuncakları tercih ediyorsunuz, aynı oyuncuğu bana alsanız da ben bu oyuncaktan hoşlanmıyorum ki” manasına gelebileceğini de düşünmek gerekmez mi?

İşte çocuklar ile anne-baba arasında daha çocukluk yıllarında başlayan bu “adaletsizlik”, çocuğun doğuştan var olan kıskançlık duygularının alev almasını sağlar.

Adaletsizlik güvensizliği, güvensizlik kıskançlığı tetikler

Hâlbuki çocuk terbiyesinin en can alıcı noktası adalet duygusudur. Eğer çocuk o ya da bu sebeple kendisine haksızlık yapıldığı, anne babasının kendisine âdil davranmadığı hissine kapılırsa, bunun sonucu, güven bunalımıdır. Çocuk anne babasına bir defa güvensizlik hissettiğinde, artık kıskançlığın ikinci tetikçisi de harekete geçmiştir bile...

Statü kaybı ve kıskançlık

Çocuklara yönelik âdil olmayan davranışlar, çocuklar arasındaki statü kaybına da neden olmaktadır. Statü kaybı ise, kıskançlığı körükleyen en önemli sebeplerden biridir.

Örneğin, çocuklardan biri bir diğerine göre büyük ise, bu büyük olma statüsüne dikkat edilmeden her bir çocuğa eşit davranacağım mantığı, büyük çocuğun statü kaybına yol açacağı için kıskançlık duygusunu harekete geçirebilir.

Veya eve yeni gelen en küçük kardeşe olan aşırı ilgi ve alaka, büyük kardeşi rahatsız edebilir. Kendisi daha önceden evin tek hâkimi iken birden bu hâkimiyetin kaybolduğu hissine kapılabilir. Sevgiyi tek başına kazanırken, anne babasının tek sahibi kendisi iken, elinde tuttuğu bu statüyü birden kaybetmek, çocuğu paniklettirebilir.

Böylesi durumlarda, anne babanın yapacağı şey, büyük çocuğuna büyümüş çocuk muamelesi yapmak, yeni kardeşe de bebek muamelesi yapmak olmalıdır. Büyük kardeşin daha önceden sahip olduğu hiçbir statünün kaybolmadığını ve hatta abi olmakla evde daha da önemli bir pozisyona geldiği ona hissettirilmelidir.

Özetle diyebiliriz ki, çocuk terbiyesinde izlenen yanlış metotlar gayet doğal ve insani duygu olan kıskançlık hissini tahrik etmekte ve körüklemektedir. Anne babalar, çocuklarının iç dünyalarını tanıyarak ve çocukların aile içindeki konumlarını dikkate alarak onlarla iletişime geçmelidirler. Çocuk ile anne-baba arasında yürütülen ilişki, eşitlik temeline göre değil, adalet anlayışına göre şekillenmelidir. Çocuk aile içinde her zaman güven ve huzur içinde hissetmeli, duygularının kırıldığı hissine kapılmamalıdır.

Unutmayın ki, kardeş kardeşin kumasıdır... Oturunuz, duruşunuz konuşmanız, en ufak kaş-göz işaretiniz çocuklarınız tarafından yanlış anlaşılabilir ve o evin atmosferini birden bire aleyhinize çevirebilir...

Çocuklarda kardeş kıskançlığı, çoğunlukla ikinci çocuğun doğumu ile başlar. Çocuk kardeşine saldırgan davranışlar ya da tam tersi aşırı sevgi şeklinde duygularını yansıtabilir. Çocuk tekrar ilgi kazanmak için gerileme davranışları gösterebilir.

Daha çocuk doğmadan önce, büyük kardeş, yeni doğacak çocuğa karşı sevgi dolu hislerle hazırlanmalıdır. Bebek doğduğunda bebek sana oyuncak getirdi gibi hediye verilmemelidir. Çocuk kardeşinin hediye alamayacak kadar küçük olduğunun farkında olacaktır. Bu durum size olan güvenini

sarstığı gibi özel davranılmasını gerektirecek bir durum olup olmadığını sorgulamasına neden olacaktır.

Bebeğin beslenmesi, temizlenmesi ile ilgili küçük sorumluluklar vermek gerekir .Onun yanında yeni doğan bebek coşkulu bir şekilde sevilmemelidir.Küçük çocuk doğduktan sonra büyük çocuğa gösterilecek sevgi ve ilgide azalma olmamalıdır.Anne ve baba sık sık çocuklarla birlikte oyun oynamalıdır.

Anne ve babalar çocuklarına yön verme ve teşvik etme adına kardeşleri ile kıyaslamalara gitmemelidir.Küçük kardeş ile ilgili konularda aile büyükleri yada arkadaşlarla büyük çocuk yanında konuşulmamalıdır.Küçük kardeş övülmemeli yada kötülenmemelidir

.Aralarında ki bağı güçlendirici konulardan bahsedilmeli ileri de birlikte paylaşabilecekleri konulardan konuşulmalıdır.Büyük çocuğa kendi bebekliğine ait resimler gösterilmeli onun da kardeşi kadar küçük olduğu ve bebeklerin nasıl büyütüldüğü ile ilgili bilgiler paylaşılmalı bu süreçte onun yardımına ihtiyaç duyacağınız söylenmelidir.

Çocuklar arasında mutlaka kavga ve tartışmalar olacaktır. Bu durumda ailelerin kesinlikle taraf tutmamaları gerekmektedir.Bu kavgalardan da pek çok şey öğrenecekleri unutulmamalı suçlayıcı bir tutumda bulunulmadan birbirimize zarar vermenin doğru olmadığı sorunlarını konuşarak çözebilecekleri söylenmeli.Paylaşılamayan bir şey varsa o eşyayı paylaşmayı başarınca kadar kaldırılabilceği söylenerek o eşya alınmalıdır.İkisine de eş değer ancak tercihleri sorularak giysiler alınmalıdır.Çocuğun kardeşi olması onun geçmesi gereken önemli bir deneyimdir. İki kardeşin birlikte sergilediği uyumlu davranışlar ödüllendirilmelidir.

Kardeş kıskançlığı doğal bir duygudur, sevgi ve kıskançlık-nefret ara ara yoğunlaşarak zaman içinde yoğunluğunu kaybeder. Kardeşini sevmek zorunda değildir. Olumsuz duygular anlayışla karşılanmalı ve bu duyguları belirtmesi yüreklendirilmelidir (beni de uğraştırıyor, ara sıra ben de kızıyorum, küçük olduğu için henüz pek çok şeyi başaramıyor bu yüzünden ona çok zaman harcıyorum, seni sevmediğimi düşünme, eskisi kadar seviyorum, ben de kardeşim doğduğunda kıskanmış, böyle düşünmüştüm). Anne-baba bebeği, çocuğun önünde gösterişli bir biçimde okşayıp sevmekten kaçınmalıdır.

Rehberlik servisi